

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Архітектурно-художній інститут
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС Освітньої компоненти – ОК 6.1

Навчальна дисципліна – Історія мистецтв

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	02	Культура і мистецтво
Спеціальність	023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма	ОПП «Образотворче мистецтво»	
Обсяг дисципліни	5 кредити ECTS (240 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	реферат	
Форми контролю	I	залік
	II	іспит

Викладачі:

Герасімова Джавіда Львівна, доцент, завідувача кафедрою образотворчого мистецтва, djavid@ukr.net;

Акрідіна Г. В., Ph. D., старший викладач кафедри образотворчого мистецтва, annakridina8@gmail.com.

В процесі вивчення даної дисципліни студенти набувають вміння розрізняти стильові особливості твору мистецтва та визначати хронологічні періоди їх створення, а також формують теоретичну базу для вивчення спеціальних дисциплін.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Історія мистецтв, Історія архітектури.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Інтегральна багатовекторна, багатоаспектна ціннісно-орієнтаційна якість майбутнього художника-виконавця, вчителя образотворчого мистецтва, здатність

діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, навчатися й працювати.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності, активну громадянську позицію. Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціально-культурні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.

ПРН 3. Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.

ПРН 4. Володіння знаннями в галузі сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 5. Здатність вести педагогічну та мистецьку діяльність, знання особливостей художньої мови образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

ПРН 6. Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності в освітньому векторі. Цілеспрямованість і наполегливість у досягненні поставленої мети.

ПРН 7. Знання сучасних наукових досягнень, у тому числі міждисциплінарній галузі, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузях педагогіки та мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін.

ПРН 8. Схильність до сучасного художньо-творчого мислення, вміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.

ПРН 9. Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 14 Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадське свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу у міжкультурному толерантному суспільстві.

ПРН 16. Здатність використовувати знання з історії світового та українського образотворчого мистецтва у взаємозв'язку із сучасно-практичною художньою творчістю.

ПРН 18. Здатність розрізняти етичні та естетичні категорії, піднімати проблеми на рівні етики та естетики і акумулювати їх у практичній професійній діяльності.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- періодизацію образотворчого мистецтва, історичні художні стилі, різні форми синтезу образотворчого мистецтва, стильові особливості образотворчого мистецтва різних часів; періодизацію світової і вітчизняної культури;
- основні терміни і поняття, такі як: художній спосіб, метод і стиль, композиція, ансамбль, пропорції, ритмічні системи;

- професійні засоби, використовувані художниками в їхній практичній роботі;
- взаємозв'язок художніх творів та періодизацію їх створення;
- мистецтвознавчі терміни та розуміння, імена провідних майстрів тієї чи іншої доби, їх твори;

володіти:

- цільним баченням та розумінням історії образотворчого мистецтва;
- аналізом художніх особливостей творів образотворчого мистецтва;
- вмінням визначати стилістику творів образотворчого мистецтва згідно періоду створення;

вміти:

- відрізняти історичні художні стилі, течії і напрямки в образотворчому мистецтві, окремі твори живопису, графіки, скульптури та ін.;
- аналізувати і порівнювати окремі художні твори за змістом, композицією, колористичною будовою, манерою письма.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійні
1	2	3	4	5
Частина I				
1.1	Тема 1. Базові поняття дисципліни «Історія мистецтв»	4		2
1.2	Тема 2. Первісне мистецтво	2		2
1.3	Тема 3. Мистецтво Древнього Єгипту: додинастичний період, древнє царство, середнє царство, нове царство	2	2	2
1.4	Тема 4. Мистецтво Криту та Мікен	2		2
1.5	Тема 5. Гомерівський період (XI-VIII ст. до н.е.), мистецтво архаїки (VII-VI ст. до н. е.). Рання класика (500-450 рр. до н.е.)	4		2
1.6	Тема 6. Висока класика (450-410 рр. до н.е.). Пізня класика (410-323 рр. до н.е.). Мистецтво еллінізму (кінець VI-I ст. до н.е.)	2	2	2
1.7	Тема 7. Мистецтво етрусків, мистецтво Рима епохи республіки (кін. VI - кін. I ст. до н.е.), мистецтво Риму епохи імперії (кін. I ст. до н.е. - V ст. н. е.)	2	2	2
1.8	Тема 8. Розквіт римського психологічного портрету, початок кризи Римської імперії, «Фаюмський портрет»	2		2
1.9	Тема 9. Особливості та етапи розвитку візантійського мистецтва. Канонічний іконопис	2		2
1.10	Тема 10. Мистецтво Київської Русі: продовження традицій Візантії	2		2
1.11	Тема 11. Романській стиль (XII - XII ст.)	2		2

1.12	Тема 12. Готичний стиль (XII-XII ст.)	2		2
1.13	Тема 13. Мистецтво Італії. Проторенесанс (XIII-XIV ст.). Раннє Відродження (XV ст.)	2	2	2
1.14	Тема 14. Раннє Відродження (XV ст.)	2		2
Частина II				
2.1	Тема 15. Живопис Флоренції першої половини і середини XV ст. Мистецтво середньої Італії	2		3
2.2	Тема 16. Високе Відродження. Мистецтво середньої Італії. Мистецтво північної Італії	2	2	3
2.3	Тема 17. Ман'єризм у живописі і скульптурі XVI ст. Мистецтво Високого Відродження у Венеції	2		3
2.4	Тема 18. Відмітні риси мистецтва Відродження в північних країнах Європи. Мистецтво Нідерландів	2		3
2.5	Тема 19. Мистецтво Німеччини. Мистецтво Франції	2	2	3
2.6	Тема 20. Мистецтво Італії. Історичні передумови і художні особливості мистецтва бароко. Теоретичні принципи академізму	2		3
2.7	Тема 21. Розвиток основних стильових систем: бароко і класицизму. Особливості реалізму XVII століття	2		3
2.8	Тема 22. Реалізм і життєстверджуючий характер фламандського живопису в сполученні з барочною декоративністю	2	2	3
2.9	Тема 23. Розквіт художньої культури Голландії в першій половині XVII ст. Реалістичний характер жанрів: портрет, пейзаж, натюрморт, побутовий жанр	2		3
2.10	Тема 24. Загальна характеристика іспанського мистецтва XVII століття. Реалізм, народність і демократичний характер творчості найбільших іспанських художників	2		3
2.11	Тема 25. Французький живопис першої половини XVII століття. Розвиток реалізму у французькій графіці	2	2	3
2.12	Тема 26. Стилi і напрямки у мистецтві. Класицизм XVIII століття і його особливості	2		4
2.13	Тема 27. Джованні Батісто Т'єполо – центральна фігура венеціанської школи XVIII ст. Франсиско Гойя	2		4
2.14	Тема 28. Формування національного мистецтва Англії в другій чверті VIII століття. Рококо - придворно-аристократичний стиль	2		6
2.15	Тема 29. Класицизм кінця XVIII століття у Франції. Особливості і тенденції романтичного напрямку у французькому мистецтві першої половини XIX	2	2	6

	століття			
2.16	Тема 30. Відбиток у мистецтві процесу становлення нової держави. Світський характер культури. Портретисти середини VIII ст.: живопис першої половини XIX століття	2		5
2.17	Тема 31. Мистецтво Франції кінця XIX-XX ст. Розвиток імпресіонізму. Зв'язок із реалістичним мистецтвом, протест проти академізму	2		5
2.18	Тема 32. Постімпресіонізм. Прагнення перебороти емпіризм і споглядальність імпресіонізму у творчості різних художників, що умовно об'єднуються поняттям постімпресіонізму	2	2	5
2.19	Тема 33. Фовізм – перший модерністський плин у французькому мистецтві XX століття. Кубізм - модерністський плин в образотворчому мистецтві	2		5
2.20	Тема 34. Абстракціонізм. Два основні напрямки абстрактного мистецтва - абстрактний раціоналізм К.Малевича й абстрактний сенсуалізм В. Кандинського	2	2	5
2.21	Тема 35. Розвиток критичного реалізму. П. Чистяков як педагог. Товариство пересувних виставок	4		6
	Всього	132	18	138

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «заліку» за навчальною дисципліною «Історія образотворчого мистецтва» складає 60 балів і може бути досягнутий наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
ЧАСТИНА I			
Реферат	1	30	60
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань (реферат, доповіді, графічні роботи)	2	30	40
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1		
Разом		60	100
ЧАСТИНА II			
Реферат	1	30	60
Контроль знань:			

- Поточний контроль знань (реферат, доповіді, графічні роботи)	2	30	40
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1		
Разом		60	100

З дисципліни передбачено виконання реферату. Реферат виконується згідно тем лекційних занять курсу.

**Перелік питань до іспиту
з навчальної дисципліни «Історія мистецтв»**

1. Походження мистецтва, його суть. Класифікація видів мистецтва. Мистецтвознавство. Живопис, графіка (гравюра), скульптура як види образотворчого мистецтва.
2. Загальна характеристика первісного мистецтва. Періодизація. Наскельні розписи, скульптурні твори.
3. Загальна характеристика мистецтва Стародавнього Єгипту. Періодизація. Особливості стилю деспотій. Художні особливості скульптури Стародавнього Єгипту. (Вплив заупокійного культу на художню культуру Стародавнього Єгипту).
4. Загальна характеристика мистецтва додинастичного періоду. Формування канонічної системи зображення людини. Розписи, рельєфи. («Палетка фараона Нармера»).
5. Архітектурно-художня структура Давньоєгипетських храмів (на прикладі храмів у Карнаці та Луксорі). Синтез мистецтв.
6. Архітектурно-художні особливості храмового будівництва у Стародавньому Єгипті (з прикладу храму Хатшепсут).
7. Своєрідність художнього стилю мистецтва доби Амарни. Особливості канонічної системи зображення людини мистецтво Стародавнього Єгипту, з прикладу зображень фараонів. Атрибути влади фараонів. Портрет.
8. Єгейське мистецтво. Загальна характеристика. Географічні і хронологічні межі. Крит. Зв'язок критського живопису із традиціями Єгипту. Особливості зображення людської постаті мистецтво Криту, з прикладу поліхромного рельєфу «Цар-жрець».
9. Єгейське мистецтво. Священні символи у мистецтві Криту. Дрібна пластика (Богіні зі зміями).
10. Єгейське мистецтво. Композиційні та художні особливості Кносського палацу.
11. Єгейське мистецтво. Світський характер мистецтва Криту. Живопис. («Парижанки», «Дами у блакитному»). Художні особливості вазопису. («Морський стиль», «Камарес»).

12. Егейське мистецтво. Мистецтво материкової Греції. Тірінф. («Мегарон»). Мікени. («Левові ворота»). Особливості купольних гробниць на прикладі гігантської гробниці Атрея у Мікенах.
13. Загальна характеристика мистецтва Древньої Греції, зв'язок з міфологією і релігією. Основні етапи розвитку античної культури. Антропоморфність грецького мистецтва. Гомерівський період. Кераміка геометричного стилю (Дипілонські вази).
14. Мистецтво архаїки. Художні особливості скульптури архаїки. Куриси. Кори.
15. Давньогрецький вазопис. Чорнофігурний і червонофігурний стилі. Основні типи керамічних судин (амфора, кратер, кілік, лекіф та ін.)
16. Рання класика. Художні особливості скульптури суворого стилю («Дельфійський возник», «Посейдон з мису Артемісіон»).
17. Рання класика. Особливості мистецтва Мирона («Діскобол», «Афіна та Марсій»).
18. Художні особливості ансамблю Афінського Акрополя. Оптичні поправки у Давньогрецькій архітектурі з прикладу Парфенона. Синтез скульптури та архітектури.
19. Висока класика. «Канон» Поліклета («Дорифор», «Хіазм»).
20. Пізня класика. Художні особливості скульптури цього періоду. Творчість Скопаса, Праксителя, Леохара, Лісіппа.
21. Загальна характеристика еллінізму, особливості мистецтва. Приклади мистецьких творів. («Ніка Самофракійська», «Афродіта Мілоська», «Великий фриз вівтаря Зевса у Пергамі»).
22. Загальна характеристика мистецтва Стародавнього Риму. Періодизація.
23. Художні особливості давньоримського скульптурного портрета, його витoki і розвиток.
24. Фаюмський портрет.
25. Загальна характеристика візантійського мистецтва. Художні і конструктивні особливості собору Софії Константинопольської.
26. Загальна характеристика візантійського мистецтва. Художні особливості візантійських мозаїк.
27. Конструктивні і художні особливості Романської архітектури (на прикладі собору у Вормсі). Художні особливості романського стилю. Синтез мистецтв. Скульптури. Живопис.
28. Художні особливості готичного мистецтва. Синтез мистецтв. Скульптури.
29. Художні особливості ранньоготичної архітектури на прикладі Собору Паризької Богоматері.
30. Художні особливості зрілої готики, з прикладу Реймського собору.
31. Конструктивні і художні особливості полум'яної готики.

32. Мистецтво Відродження. Характеристика доби. Періодизація.
33. Проторенесанс у Флоренції. Сімоне Мартіні. Джотто ді Бондоне.
34. Родоначальник ренесансної архітектури Філіппо Брунеллескі.
35. Творчість Лоренцо Гіберті. Творчість Донателло.
36. Флорентійська школа живопису. Творчість Мазаччо, Філіппо Ліппі.
37. Франческо Косса. Особливості Феррарської школи живопису з прикладу «Благовіщення».
38. Антоніо Поллайоло: загальний аналіз творчості, мистецтвознавчий аналіз картини «Св. Себастьян».
39. Мистецтво Флоренції останньої третини 15 століття. Творчість Гірландайо, Боттічеллі.
40. Мистецтво Флоренції останньої третини 15 століття. Творчість Андреа Верроккьо.
41. Живопис Середньої та Північної Італії. Творчість П'єро делла Франческа, Андреа Мантенї.
42. Мистецтво Високого Відродження. Творчість Леонардо да Вінчі.
43. Мистецтво Високого Відродження. Творчість Рафаеля Санті.
44. Кульмінація Високого Відродження у творчості Мікеланджело Буонарроті.
45. Особливості мистецтва пізнього Відродження з прикладу творчості Тинторетто і Веронезе.
46. Особливості Венеціанської школи живопису. Джорджоне. Тиціан.
47. Північне Відродження. Загальна характеристика доби. Творчість Губерта та Яна ван Ейков.
48. Творчість Пітера Брейгеля Мужичького.
49. Творчість Єроніма Босха.
50. Відродження у Німеччині. Творчість Альбрехта Дюрера.
51. Відродження у Німеччині. Особливості живопису Грюневальда. Творчість Ганса Гольбейна Молодшого.
52. Європа 17 ст. Загальна характеристика доби. Бароко, класицизм, особливості реалізму. Архітектура Італії 17 ст. Творчість Франческо Борроміні.
53. Лоренцо Берніні – основоположник стилю зрілого бароко.
54. Італія 17 ст. Реалізм живопису Мікеланджело да Караваджо.
55. Мистецтво Фландрії. Пітер Пауль Рубенс, Антоніс ван Дейк.
56. Мистецтво Голландії. Рембрандт, Франс Хальс, Вермер Дельфтський.
57. Мистецтво Іспанії. Ель Греко, Веласкес.
58. Мистецтво Франції 17 ст. Калло, Луї Ленен, Пуссен.
59. Мистецтво Франції 18 ст. (Ватто, Буше, Шарден, Фрагонар).
60. Мистецтво Англії 18 ст. Рейнольдс, Гейнсборо.
61. Мистецтво Іспанії 19 ст. Франсіско Гойя.

62. Мистецтво Франції 19 ст. Жак Луї Давид, Доменік Енгр.
63. Мистецтво Франції 19 ст. Зародження романтизму. Теодор Жеріко.
64. Мистецтво Франції останньої третини 19 ст. Едуард Мане, Едгар Дега.
65. Імпресіонізм. Клод Моне, Огюст Ренуар.
66. Постімпресіонізм. Поль Сезан, Поль Гоген, Вінсент ван Гог.
67. Модерністичні течії кінця 19 початку 20 ст. (фовізм, кубізм, футуризм, експресіонізм).

Інформаційне забезпечення

Основні джерела інформації

1. Асеев Ю. С. Джерела. Мистецтво Київської Русі. Київ: Мистецтво, 1980. 213 с.
2. Вазари Дж. Життєписи найвельетніших живописців, скульпторів та архітекторів. Київ: Мистецтво, 1970. 516 с.
3. Гнедич П. П. История искусств: Живопись. Скульптура. Архитектура. Москва: ЭКСМО, 2005. 848 с.
4. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. Вып. 2: Северное Возрождение. Страны Западной Европы XVII и XVIII в. Россия XVIII в. Москва: Искусство, 1991. 318 с.
5. Ильина Т. В. История искусств: Западноевропейское искусство. Москва: Высшая школа, 2008. 368 с.
6. История искусства зарубежных стран: Средние века, Возрождение / под редакцией Ц. Г. Нессельштраус. Москва: Изобразительное искусство, 1982. 664 с.
7. Словник українського сакрального мистецтва / за наук. ред. М. Станкевича. Львів: Інститут народознавства НАНУ, 2006. 288 с.

Додаткові джерела інформації

1. Бельтинг Х. Образ и культ. История образа до эпохи искусства. Москва, 2002. 752 с.
2. Бычков В. В. Феномен иконы: История. Богословие. Эстетика. Искусство. Москва: Ладомир, 2009. 633 с.
3. Демус О. Мозаики Византийских храмов. Принципы монументального искусства Византии / пер. с англ. Э. С. Смирновой. Ред. и сост. А. С. Преображенский. Москва: Индрик, 2001. 160 с.
4. Колпакова Г. С. Искусство Византии. Поздний период. Москва: Азбука, 2004. 320 с. 147.
5. Колпакова Г. С. Искусство Византии. Ранний и средний периоды. Москва: Азбука, 2005. 528 с.
6. Лазарев В. Н. Византийская живопись. Москва: Наука, 1971. 406 с.

7. Михайловский И. Б. Архитектурные формы античности. Москва: Архитектура. 2004. 240 с.
8. Чегодаев А.О. Мои художники. Избранные статьи об искусстве от времен Древней Греции до XX века. Москва: Советский художник, 1968. 125 с.
9. Станькова Я., Пехар И. Тысячелетнее развитие архитектуры. Москва: Стройиздат, 1987. 296 с.